

EUROJÄRJESTELMÄ
EUROSYSTEMET

Pankkiunionin merkitys Suomessa

Pentti Hakkarainen

Rahoituksen ajankohtaisseminaari

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu 15.5.2014

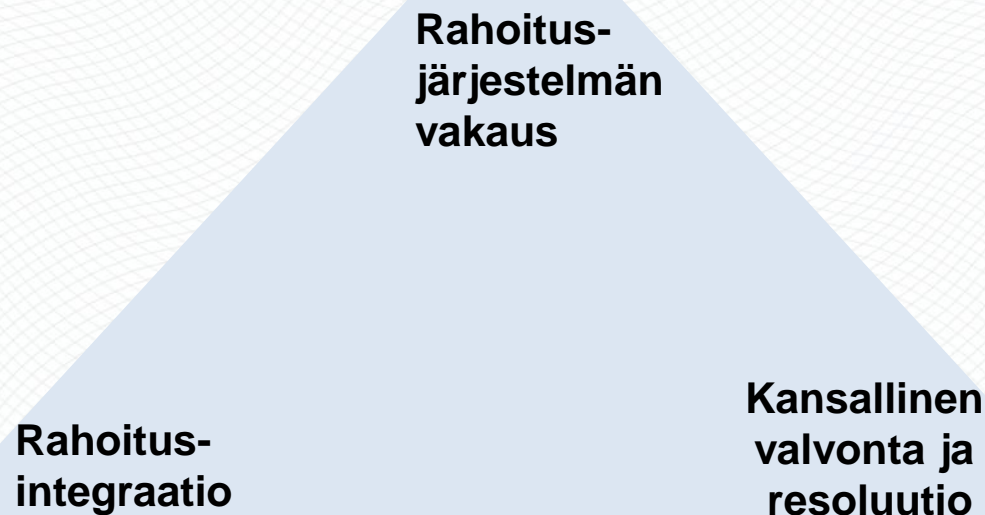
Julkinen

Pankit välttämättömiä

- Pankeilla on erityinen rooli yhteiskunnassa, mutta toisaalta haavoittuva liiketoimintamalli; luottamuksen säilyminen tärkeää
- Finanssi- ja talouskriisi paljasti sääntelyn puutteita
 - Korjaavat toimenpiteet: pääomat ja velkaantuneisuus; maksuvalmius; tartunta ja monimutkaisuus; valvonta ja kriisinratkaisu → pankkisektorin vahvistaminen
- Luotettava ja tehokas pankkisektori välttämätön talouden häiriöttömälle toiminnalle.

Vakauden trilemma

- Yhdentyneet rahoitusmarkkinat ja ylikansallinen pankkitoiminta, mutta kansallinen valvonta ja vastuu pankkien kriisinratkaisusta = **epävakaata kokonaisuus**

Lähde: Dirk Schoenmaker (2011) "The financial trilemma", *Economics Letters* 111, 57–59.

Pankkiunioni vastaamaan pankkitoimintaa

- Yhteinen rahapolitiikka, **yhdentyneet rahoitusmarkkinat** ja ylikansalliset pankit, MUTTA **kansalliset viranomaiset**
→ valvonta ja kriisinratkaisu eri tasolla kuin toiminta
- Pankin ja sen kotivaltion ”kohtalonyhteys”
- Pankkien valvonta vastaamaan pankkien todellista toimintaympäristöä

Mistä osista pankkiunioni koostuu?

Pankkiunioni

Pankkivalvonta

- Tehokas, ylikansallinen ja yhdenmukainen valvonta

Kriisinratkaisu

- Harmonisoidut ja ylikansallisesti toimivat välineet
- Sijoittajan vastuu (bail-in)
- Toimialan vastuu (rahastot)

Talletussuoja

- Harmonisointi
- Toimialan vastuu (rahastot)

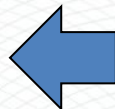
Yhteinen sääntökirja

Pankkituki (bail-out)

- Kallis, poliittisesti latautunut
- Tapauskohtainen poliittinen harkinta

Kun tämä toteutetaan huolella ...

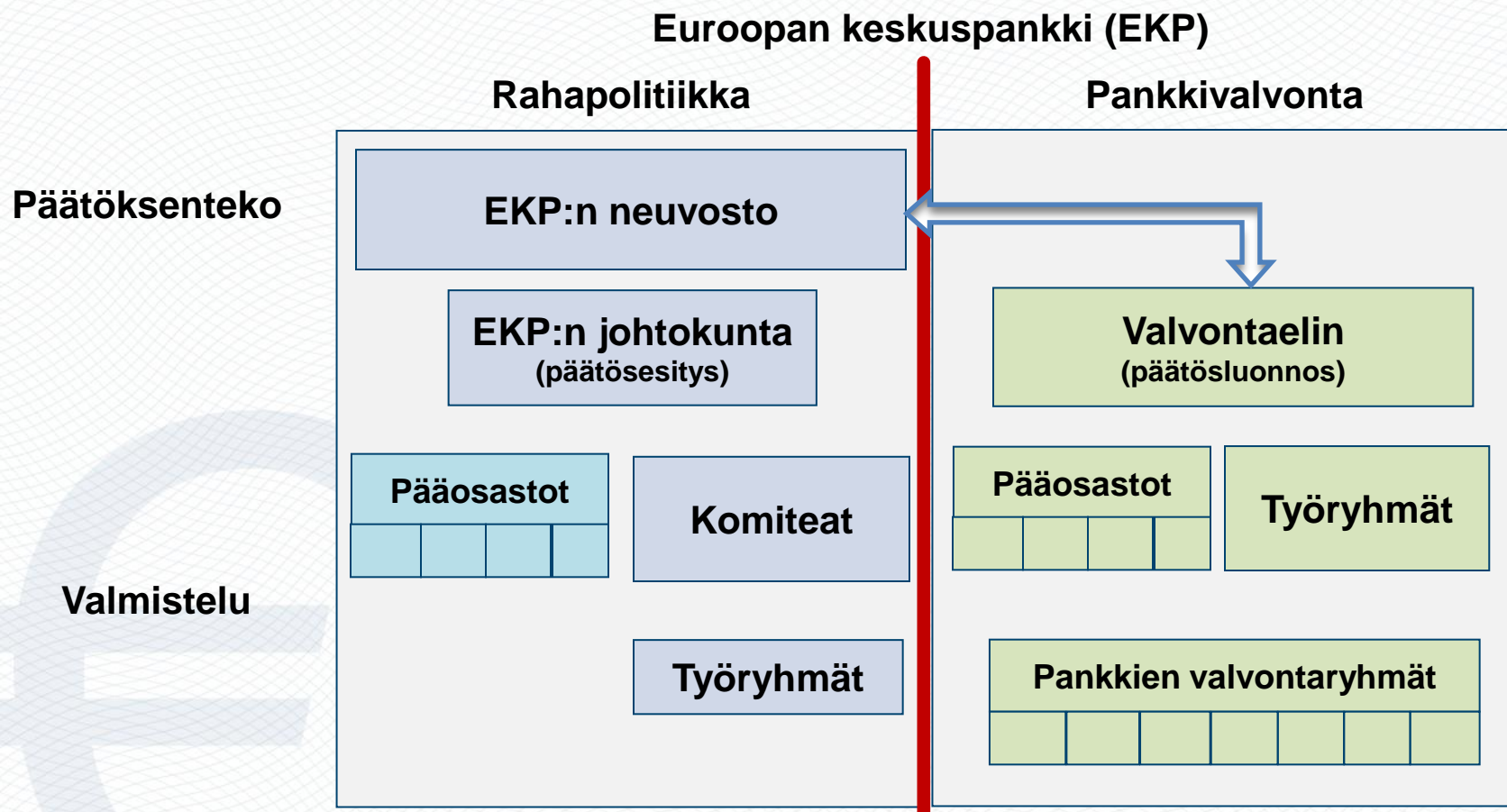

...tämän tarve pienenee merkittävästi!

Yhteinen pankkivalvonta (SSM)

- Eurooppa-neuvosto päätti kesäkuussa 2012 pankkien valvontavastuun siirtämisestä EKP:lle.
 - Yhteistä valvontamekanismia (SSM) koskeva asetus tuli voimaan marraskuussa 2013.
- Koostuu EKP:sta ja kansallisista viranomaisista; saumaton yhteistyö
 - EKP valvoo suoraan noin 130 suurinta pankkia.

Rahapolitiikan ja pankkivalvonnan eriyttäminen EKP:ssa

Yhteisen pankkivalvonnan EKP-organisaatio

- **Valvontaelin** (Supervisory Board) on nimitetty
 - Pj. Danielle Nouy ja vara-pj Sabine Lautenschläger
 - Jäsen jokaisesta kansallisesta valvojasta
 - Jäsen niistä keskuspankeista, jotka eivät ole valvojia
 - Neljä EKP:n nimittämää jäsentä (mm. Sirkka Hämäläinen)
- EKP perustanut **neljä pääosastoa** valvontatehtävien toteuttamiseen
 - DG I ja DG II: merkittävien pankkien suora valvonta (Stefan Walter, Ramón Quintana)
 - DG III: muiden pankkien välillinen valvonta ja valvonnan yhtenäisyys (Jukka Vesala)
 - DG IV: yhteiset valvontakysymykset ja muiden pääosastojen tuki (Korbinian Ibel)

Yhteinen pankkivalvonta; aikataulu

Marraskuu 2013

- Yhteistä pankkivalvontamekanismia koskeva asetus tuli voimaan

Siirtymäaika

- EKP:n suoraan valvontaan tulevien pankkien kattava arviointi on käynnissä
- Ylin johto on nimitetty
- Valvontatyön käytännön valmistelut

Marraskuu 2014

(12 kuukautta asetuksen hyväksymisen jälkeen)

- Yhteinen valvontamekanismi ottaa valvontavastuun

Pankkien kattava arviointi rakentaa luottamusta

- Kattaa 128 pankkiryhmää
- Suomesta Nordea Pankki Suomi, OP-Pohjola -ryhmä ja Danske Bank
- Parantaa avoimuutta, rakentaa luottamusta pankkisektoriin sekä määrittää ja toteuttaa korjaavat toimenpiteet

Taseiden läpivalaisu ja stressitesti

- Taseanalyysi arvioi
 - Pankkien prosessit, luottopolitiikan ja kirjanpitoikäytännöt
 - Luottosalkun omaisuuserien ja vakuuksien arvostukset
 - Merkittävät kaupankäyntisalkut
- Harmonisoidut määritelmät ja yhdenmukainen tarkastelu
- Stressitesti Euroopan pankkiviranomaisen (EBA) kanssa yhteisesti sovittua metodologiaa noudattaen
- Stressiskenaario kokonaisuutena ankara
 - Aiempia testejä kattavampi yhdistelmä eri muuttujista

Kattavan arvioinnin jatkotoimenpiteet

- Mahdolliset lisöpääomatarpeet ilmenevät tasearviossa ja/tai stressitestissä – tulokset julkistetaan maittain ja pankeittain lokakuussa 2014
- EKP toimivaltaisena viranomaisena edellyttää korjaavat toimenpiteet
- Perusskenaarion mukaiset pääomavajeet täytettävä 6 kuukaudessa tulosten julkistamisesta
 - Perusskenaarion kynnyisarvo on 8 % laadultaan parasta ydinpääomaa → selvästi yli vähimmäisvaatimuksen
- Stressiskenaarion mukaiset pääomavajeet paikattava 9 kuukaudessa
 - Stressiskenaarion kynnyisarvo on 5,5 % → voidaan täyttää tietyin rajoituksin myös ensisijaisella lisöpääomalla

Kriisinratkaisu

Pankkien elvytys- ja kriisinratkaisu

Elvytys- ja kriisinratkaisudirektiivi (BRRD); kansallinen, jokaisessa EU-maassa

- Yhtenäiset työkalut pankin hallittuun alasajoon eri EU-maissa
- Sopu Euroopan parlamentin, EU:n neuvoston (Ecofin) ja komission välillä saavutettiin joulukuussa 2013. Direktiivin täytäntöönpano valmisteilla kansallisesti.
- Sijoittajanvastuu (bail-in) voimaan 1.1.2016
- Toimialan vastuu (rahastot)

Yhteinen kriisinratkaisumekanismi (SRM); EU-tasolla, toteutetaan noudattaen BRR-direktiiviä

- Sopu Euroopan parlamentin, EU:n neuvoston (Ecofin) ja komission välillä saavutettiin maaliskuussa 2014. Euroopan parlamentti hyväksyi SRM-asetuksen täysistunnossaan huhtikuussa. Voimaan asteittain 2016 mennessä.

Elvytys- ja kriisinratkaisudirektiivi*

- Kaikkiin EU-maihin yhtenäiset työkalut ongelmapankin hallittuun alasajoon
 - sijoittajanvastuu (bail-in) ja toimialan vastuu (rahastot)
- Merkittävä muutos – ongelmiin ajautuneiden pankkien pelastaminen veronmaksajien varoin ei ”odotusarvo”
- Direktiivistä sovittiin joulukuussa 2013
 - Voimaan 2015
 - Sijoittajavastuu voimaan viimeistään 2016 alkaen

*Bank Recovery and Resolution Directive (BRRD)

Yhteinen kriisinratkaisumekanismi*

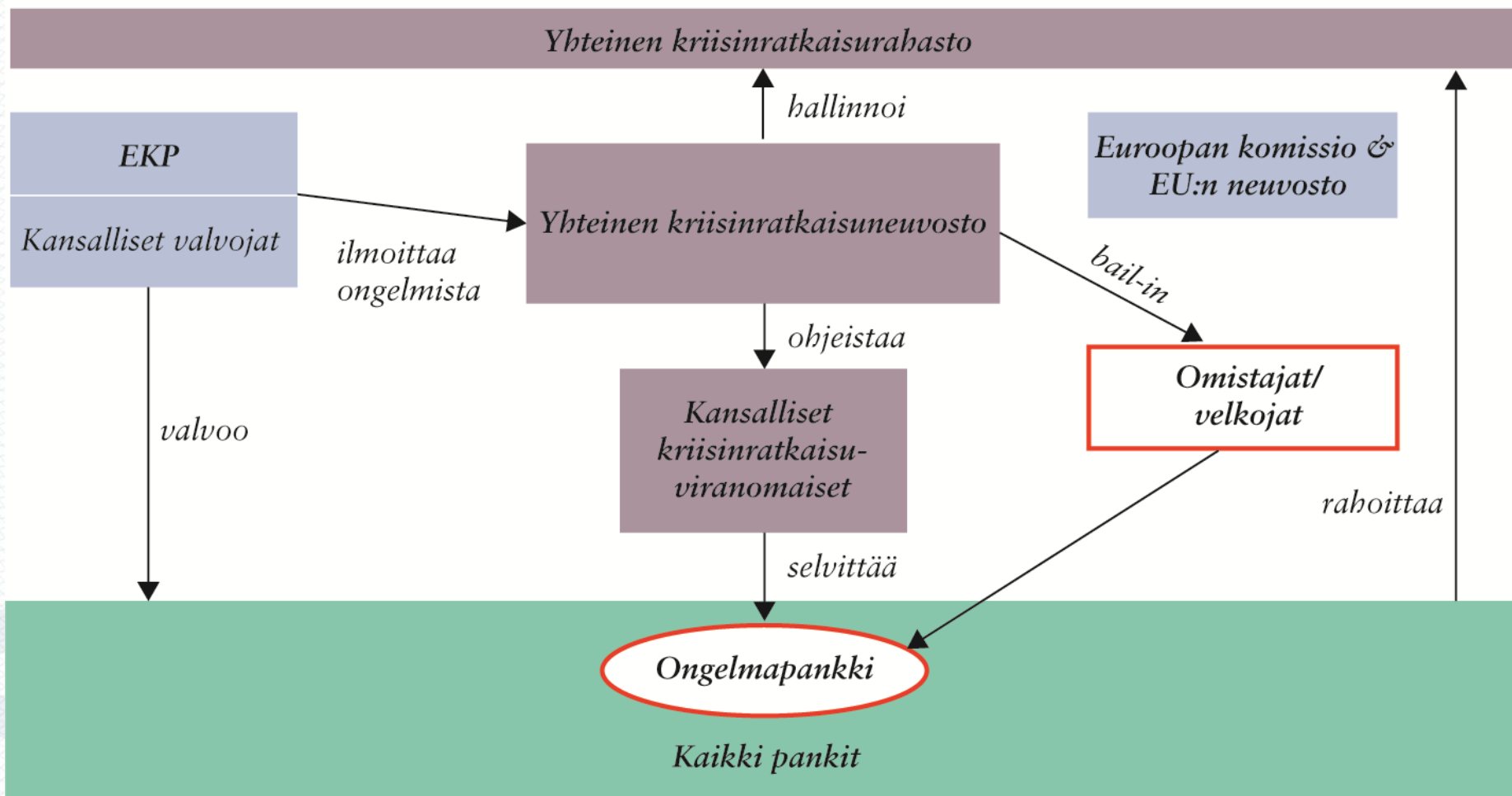
- Pankkiunionin toinen keskeinen pilari
 - Keskeisenä elementtinä sijoittajanvastuu
 - Tukee yhteisen pankkivalvonnan toimivuutta
- Mahdollistaa ylikansallisen pankin hallitun, nopean ja tehokkaan uudelleenjärjestelyn tai alasajon
 - Ehkäisee pankin ongelmien leviämistä muihin pankkeihin tai muualle rahoitusjärjestelmään
- Tukee yhteisen pankkivalvonnan toimivuutta ja lievittää pankkien ns. liian suuri kaatumaan -ongelmaa

* Single Resolution Mechanism (SRM)

Yhteinen kriisinratkaisumekanismi

- Euroopan parlamentin ja EU:n neuvoston yhteisymmärrys kriisinratkaisumekanismia koskevasta asetuksesta maaliskuussa
- Voimaantulo asteittain vuoteen 2016 mennessä
- Asetusta täydentää valtiosopimus maksujen siirrosta yhteiseen kriisinratkaisurahastoon ja sen kansallisista rahasto-osuuksista

Yhteinen kriisinratkaisumekanismi

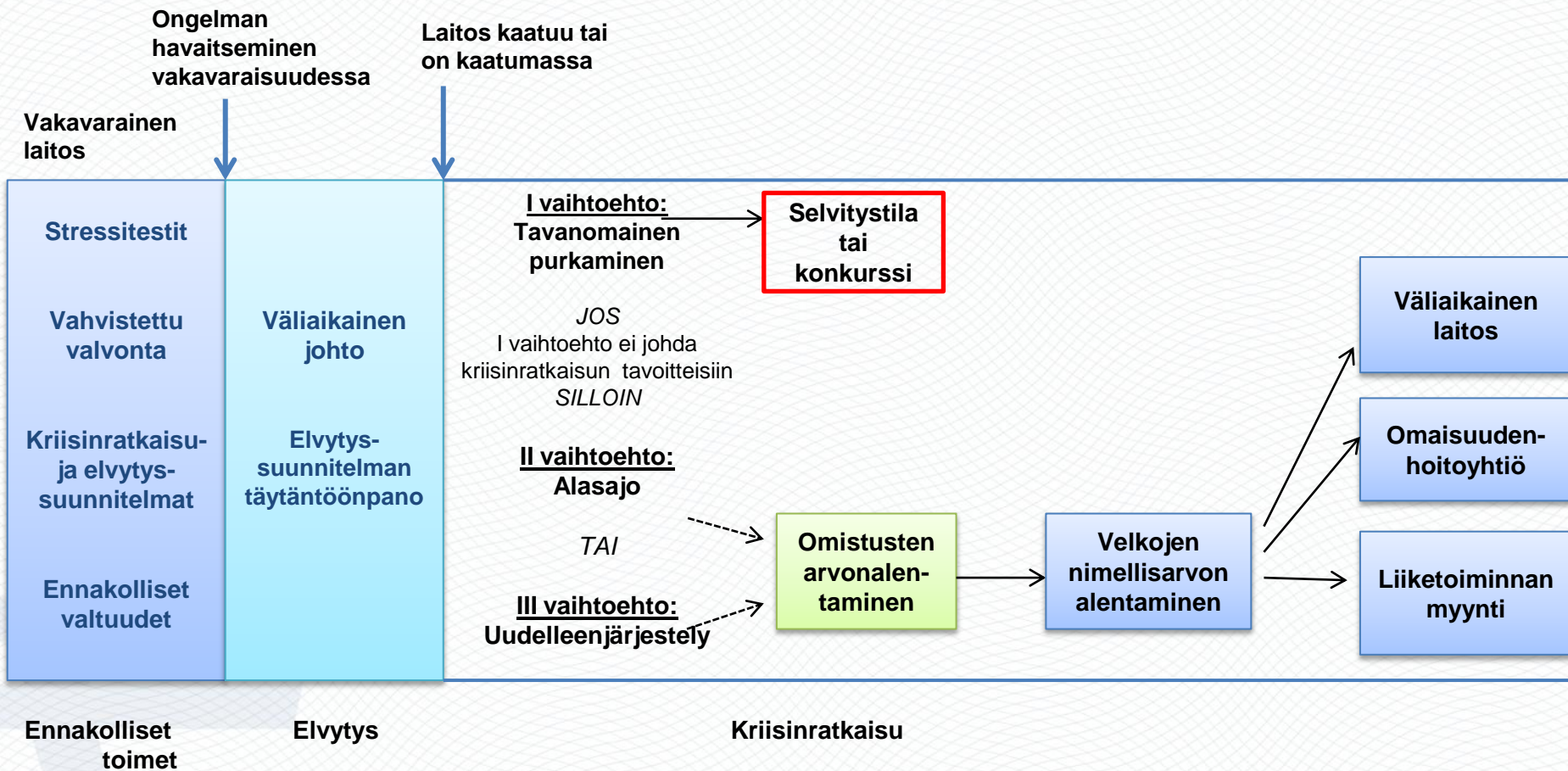

Lähde: Euroopan komissio.

Yhteinen kriisinratkaisurahasto

- Toissijaisena rahoituslähteenä tehokkaan kriisinratkaisun varmistamiseksi
- Rahaston tavoitetaso (1 % pankkien suojatuista talletuksista, n. 55 mrd. euroa) kerrytetään pankeilta 8 vuoden aikana
- Koostuu aluksi kansallisista rahastoista, jotka sulautetaan asteittain siirtymäkauden aikana
- Voi tarvittaessa ottaa lainaa markkinoilta

Elvytyksen ja kriisinratkaisun kolme vaihetta

Lähde: Valtiovarainministeriö

Pankkiunionin hyödyt

Yhteiskunta

- Pankkien ongelmat hoidetaan vastaisuudessa omistajien, sijoittajien ja toimialan toimesta taloushistoriasta tutun valtion/veronmaksajien kukkaron sijaan.
- Yhteiskunnalle tärkeää pankkitoimintaa pystytään jatkamaan ongelmatilanteissa.
- Estetään ongelmien leviämistä yhdentyneillä markkinoilla
- Luotettava ja tehokas pankkisektori on talouden toiminnan perusta

Pankit

- Asiansa hyvin hoitaneen pankin suhteellinen asema paranee. Tasavertaiset kilpailuedellytykset pankkien välille
- Monikansallisten pankkien valvonta yhdenmukaistuu
- Yhtenäisellä valvonnalla ja keskitetyllä kriisinratkaisumekanismilla voi olla vaikutus pankkien rahoituskustannuksiin
- Luottamuksen lisääntyminen pankkiunioniin osallistuvien maiden pankkeihin voi vaikuttaa niiden markkina-arvoon
- Raportointi- ja muu hallinnollinen taakka pienenee

Pankin asiakkaat

- Ääri- ja häiriötilanteissa tavallisten asiakkaiden jokapäiväisten palveluiden saatavuus on entistä turvatumppaa
- Tallettajien asema vahvistuu entisestään
- Pankkien tasavertaisten toimintaedellytysten johdosta kilpailu lisääntyy, jolloin asiakkaiden palvelut ja ehdot omiaan parantumaan

Pankkiunioni

- Valvonta ja sääntely vastaavat todellista rahoitusmarkkinoiden ja pankkien toimintaa
- Pankeille entistä yhdenmukaisemmat toiminta- ja kilpailuedellytykset
- Vahvistaa asiakkaiden asemaa normaalioloissa ja varmistaa elintärkeiden rahoituspalveluiden saatavuuden äärioloissa.
- Pankkitoiminnan mahdollisia ongelmia yhteiskunnalle voidaan ehkäistä tai pienentää

Kiitos!

Havaittuja heikkouksia pankkisektorissa

Ongelma

- Liiallinen riskinotto (kaupankäynti, lainananto, rahoitus)
- Monimutkaisuus (pankkien johtaminen, seuranta, valvonta ja haastava kriisinratkaisu)
- Riittämätön tappionkantokyky
- Tehottomat hallintotavat ja sisäinen valvonta

- Pankkien väliset kytkökset
- Riittämätön selvitetävyys
- Pankkien ja valtioiden välinen kohtalonyhteys

- Puutteellisuudet EU:n institutionaalisissa rakenteissa
- Painopiste liiaksi rahoitussektorissa eikä reaalityössä
- Kilpailun vääristyminen ja epäsuorat tuet

Seuraus

Pankkien kaatumisen todennäköisyys kasvaa

Pankkien kaatumisen vaikutukset lisääntyvät

Sisämarkkinoiden tehokkuus ja tasapuoliset toimintaedellytykset heikkenevät

Lähde: EU:n pankkisektorin rakenteiden uudistamista pohtivan korkean tason työryhmän loppuraportti, lokakuu 2012